

Titulació	Tipus	Curs
Llengua Espanyola, Literatura Hispànica i Espanyol com a Llengua Estrangera	OT	0

Professor/a de contacte

Nom: Lucia Cotarelo Esteban

Correu electrònic: lucia.cotarelo@uab.cat

Equip docent

Jose Ramon Lopez Garcia

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

El mòdul està dirigit a estudiants que posseeixen una titulació universitària en l'àmbit de les filologies i, de forma més general, als titulats en disciplines d'Arts i Humanitats que estiguin interessats a aprofundir en els seus coneixements de llengua espanyola i literatura hispànica.

L'estudiantat haurà de ser capaç d'expressar-se amb correcció oralment i per escrit en llengua espanyola. A més, haurà de tenir coneixements bàsics de la literatura espanyola del segle XX, especialment del període de la Guerra Civil i la dictadura franquista.

Objectius

El mòdul ofereix l'oportunitat de conèixer i analitzar la literatura marginal del període franquista: la de l'exili republicà de 1939. Ho farà a través de sessions dedicades, principalment, a tres gèneres: teatre, poesia i narratives del jo (memòries, autobiografies, cartes, diaris...). D'aquesta manera s'aproparà a l'alumnat als temes, funcions, mites, símbols, personatges, espais, etc. d'una literatura emocional i conceptualment complexa, plural i internacional. Entre els autors que llegirem hi haurà alguns reconeguts com Max Aub, Luis Cernuda, Pedro Salinas i María Zambrano, i molts altres reconeguts més exclusivament des de la crítica, que probablement resultin un descobriment per a l'estudiant.

Competències

- Comentar un text des del punt de vista filològic, lingüístic i literari.
- Dissenyar i dur a terme un treball de recerca sobre qualsevol tema relacionat amb l'àmbit d'estudis del màster
- Identificar les varietats diatòpiques, diastràtiques i diafàsiques de l'espanyol.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, tot i ser incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
- Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant, en gran manera, amb treball autònom a autodirigit.
- Realitzar una exposició oral sobre qualsevol tema relacionat amb l'àmbit d'estudis del màster.
- Relacionar els autors i els textos literaris escrits en espanyol amb el context de les seves circumstàncies culturals, socials i històriques.
- Relacionar els autors i els textos literaris escrits en espanyol amb les recerques recents sobre les tradicions europees des de l'Edat Mitjana fins a l'actualitat.
- Relacionar els autors i els textos literaris produïts en l'àmbit de l'Amèrica Llatina amb el context de les seves circumstàncies culturals, socials i històriques.
- Tenir coneixements que aportin la base o l'oportunitat de ser originals en el desenvolupament o l'aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.
- Tenir un domini d'especialista de les principals orientacions en l'estudi de la transmissió textual i de les diferents fases de l'edició d'un text.
- Utilitzar els recursos bibliogràfics i tecnològics propis de la recerca lingüística i literària.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar les tècniques i mètodes propis del comentari literari de textos
2. Avaluar el grau de cohesió i coherència discursiva d'un text oral en funció del seu context de producció i interpretació.
3. Avaluar la pertinència dels propis judicis i dels aliens en relació amb el tema objecte d'estudi.
4. Constituir un text crític i elaborar un aparell crític de variants.
5. Desenvolupar un pla d'acció sobre un problema determinat dissenyat en funció del temps que es disposa per fer-lo.
6. Elaborar el guió d'una exposició oral clara i ordenada sobre els temes d'estudi del mòdul
7. Elaborar el pla d'una exposició escrita clara i ordenada sobre els temes d'estudi del mòdul.
8. Establir la relació entre determinades obres literàries escrites en espanyol i altres expressions artístiques i culturals.
9. Formular un pla d'acció per ampliar la informació sobre un tema lingüístic específic.
10. Formular un pla d'acció per recollir informació nova sobre el tema seleccionat i planificar les etapes del seu desenvolupament.
11. Identificar i localitzar les fonts crítiques que s'han de tenir presents en l'edició d'un text.
12. Identificar l'emergència, a la producció literària en espanyol, de fenòmens socials i històrics que es troben en la base de l'escriptura dels textos considerats.
13. Identificar trets estilístics i tècniques literàries comunes en diferents tradicions literàries i culturals de l'Amèrica Llatina.
14. Interpretar críticament la bibliografia, procedent de diferents perspectives d'anàlisi, sobre els temes d'estudi del mòdul.
15. Introduir idees procedents de disciplines afins en el tractament d'un fenomen literari.
16. Modificar un esquema d'idees preestablert mitjançant la introducció de noves aportacions.
17. Planificar una exposició escrita l'objectiu de la qual sigui defensar la pròpia posició respecte a un dels temes d'estudi del màster.
18. Predir les conseqüències teòriques que implicaria la introducció de noves idees en un esquema ja establert.
19. Relacionar autors i textos literaris en l'àmbit d'un gènere o corrent literari.
20. Relacionar els models explicatius elaborats amb idees procedents d'altres camps relacionats i modificar-los adequadament.

Continguts

Teatro, poesía y literaturas del yo del exilio republicano de 1939

TEATRO

1. El exilio teatral en México y Argentina.
2. El exilio teatral en el resto de América.
3. El exilio teatral en Europa.

POESÍA

1. Patria y ausencia: Luis Cernuda, Juan Ramón Jiménez, León Felipe
2. Nuevas orillas: Pedro Salinas, Bernardo Clariana, Joaquín Casaldueiro
3. Palabras de regreso: Ernestina de Champourcín, Marina Romero, Ana María Martínez Sagi

LITERATURAS DEL YO

1. Memorias: María Teresa León
2. Cartas: Rosa Chacel
3. Diarios: María Zambrano

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques	30	1,2	8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 19, 20
Comentari de les lectures	6	0,24	1, 2, 8, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20
Tipus: Supervisades			
Tutories	26	1,04	1, 2, 3, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20
Tipus: Autònomes			
Treball monogràfic	88	3,52	1, 3, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20

El mòdul combina classes magistrals amb sessions en les quals es comentaran en comú les lectures obligatòries.

S'explicitarà, en iniciar el curs, quines seran les lectures que l'alumne hagi d'adquirir i quines podran trobar digitalitzades al campus virtual.

Sobre les activitats avaluatives, vegeu l'apartat AVALUACIÓ.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè els alumnes completin les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència a classes	10 %	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20
Treball monogràfic	90 %	0	0	1, 3, 7, 8, 10, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20

Avaluació contínua

L'avaluació de l'assignatura es realitzarà sobre les següents activitats:

- Un treball escrit sobre la primera part de l'assignatura, a lliurar al professor corresponent (45%).
- Un treball escrit sobre la segona part de l'assignatura, a lliurar al professor corresponent (45%).
- Participació i implicació en el mòdul (10%). Es tindran en compte la realització d'activitats i la participació en classe.

Han de tenir-se en compte, a més, les següents consideracions:

- Les lectures del curs són obligatòries.
- El/la estudiant ha d'obtenir una nota final igual o superior a 4'9, tenint en compte els percentatges indicats. Per a poder aplicar aquests percentatges, és imprescindible que la nota de cadascun dels treballs sigui superior a 3,5.
- Quant a l'expressió escrita, l'estudiant haurà de redactar paràgrafs amb contingut ple, coherents i ben desenvolupats. Les faltes (d'ortografia, sintaxi, errors de puntuació, etc.) descomptaran 0,25 punts cadascuna; amb més de deu faltes la prova tindrà la qualificació de suspens.
- Les activitats, pràctiques i treballs presentats en l'assignatura hauran de ser originals i no s'admetrà, en cap circumstància, el plagi total o parcial de materials aliens publicats en qualsevol suport. Tampoc s'admetrà l'ús no documentat de ChatGPT o altres eines d'IA. El/la estudiant haurà d'explicitar convenientment, segons els usos de la documentació bibliogràfica, l'autoria de totes les cites i l'ús de materials aliens. La presentació de material no original sense indicar adequadament el seu origen implicarà automàticament la qualificació de suspens (0).
- Així mateix es considera que l'estudiantat coneix les normes generals de presentació d'un treball acadèmic. No obstant això, podrà aplicar les normes específiques que puguin indicar-li les professores de l'assignatura, si així ho creu necessari.

Avaluació única

L'estudiantat que s'hagi acollit a aquesta modalitat haurà de realitzar les següents activitats el dia que es determini en el calendari d'avaluació. Aquest calendari es farà públic durant la primera setmana del curs. L'única activitat que difereix del sistema d'avaluació única serà el 10% de participació, que serà substituït per un treball de lectura i anàlisi de la bibliografia prèviament determinada escrit a classe: 10%.

La resta de consideracions (lectures obligatòries, plagi, redacció escrita, presentació d'un treball acadèmic, etc.) són les mateixes que a l'avaluació continuada.

Bibliografia

La següent bibliografia és de caràcter general. Al llarg del curs, les professores proporcionaran a l'alumnat una bibliografia específica dels autors i temes estudiats.

Abellán, José Luis (coord. 1977). *El exilio español de 1939. IV. Cultura y literatura*. Madrid: Taurus.

Alberca, Manuel (2000). *La escritura invisible. Testimonios sobre el diario íntimo*. Donostia: Sendoa.

Aznar Soler, Manuel y José-Ramón López García (2016). *Diccionario bio-bibliográfico de los escritores, editoriales y revistas del exilio republicano español de 1939*. Sevilla: Renacimiento.

Aznar Soler, Manuel (dir.), serie *Escena y literatura dramática en el exilio republicano de 1939* (2014-2025): 1. Manuel Aznar Soler y Yasmina Yousfi López, *Exilio teatral republicano de 1939 e historiografía*. Estudio introductorio, mapa general y bibliografía comentada (en curso de publicación); 2. Juan Pablo Heras y José Paulino Ayuso (eds.), *El exilio teatral republicano de 1939 en México*. Sevilla, Renacimiento, 2014; 3. Manuel Aznar Soler y José-Ramón López García (eds.), *El exilio teatral republicano de 1939 en Argentina, Chile, Uruguay y Paraguay*. Sevilla, Renacimiento, 2022; 4. Mario Martín Gijón (ed.), *El exilio teatral republicano de 1939 en Europa*. Sevilla, Renacimiento, 2015; 5. Manuel Aznar Soler, *El exilio teatral republicano de 1939 en Francia*. Renacimiento, 2023; 6. José Ángel Ascunce Arrieta, *El exilio teatral republicano de 1939 en Centroamérica*. Sevilla, Renacimiento, 2016; 7. José-Ramón López García (ed.), *El exilio teatral republicano de 1939 en Cuba, Puerto Rico, República Dominicana, Venezuela, Brasil, Perú y Norteamérica*. Sevilla, Renacimiento, 2024; 8. Francesc Foguet, *El teatro catalán en el exilio republicano de 1939*. Sevilla, Renacimiento, 2016; 9. Inmaculada López Silva y Euloxio R. Ruibal (eds.), *El teatro gallego y el exilio republicano de 1939*. Sevilla, Renacimiento, 2016; 10. José Ángel Ascunce Arrieta, Idoia Gereñu Odriozola y Mari Karmen Gil Fombellida, *1936ko euskal erbestealdiko antzerkia. El teatro del exilio vasco de 1936*. Donostia-San Sebastián, Hamaika Bide Elkarte, 2012; 11. Ana María Arias de Cossío e Idoia Murga Castro, *Escenografía en el exilio republicano de 1939. Teatro y danza*. Sevilla, Renacimiento, 2015; 12. Verónica Azcue y Teresa Santa María, *Mito y tradición en el teatro del exilio republicano de 1939*. Sevilla, Renacimiento, 2016; 13. Margarita Xirgu, *Epistolario*, edición y estudio introductorio de Manuel Aznar Soler y Francesc Foguet i Boreu. Sevilla, Renacimiento, 2018.

Aznar Soler (ed.), *El exilio teatral republicano de 1939*, Sant Cugat del Vallès, Associació d'Idees / GEXEL, 1999.

Aznar Soler, Manuel (ed.), *La literatura dramática del exilio republicano de 1939. I*. Sevilla, Renacimiento, 2018.

Balibrea, Mari Paz (coord. 2017). *Líneas de fuga. Hacia otra historiografía cultural del exilio republicano español*. Madrid: Akal.

Becco, Horacio J. y Osvaldo Svanascini (eds. 1947). *Poetas libres de la España Peregrina en América*. Buenos Aires: Editorial Ollontay.

Caballé, Anna (2015). *Pasé la mañana escribiendo: poéticas del diarismo español*. Sevilla: Fundación José Manuel Lara.

Caudet, Francisco (2005). *El exilio republicano de 1939*. Madrid: Cátedra.

Doménech, Ricardo, *El teatro del exilio*, edición de Fernando Doménech Rico. Madrid: Cátedra, 2013.

Fernández Prieto, Celia y M.ª Ángeles Hermosilla (2004). *Autobiografía en España: un balance*. Madrid: Visor.

Giner de los Ríos, Francisco (1945). *Poesía española III. Las cien mejores poesías del destierro*. Ciudad de México: Editorial Signo.

Guillén, Claudio (1995). *El sol de los desterrados: literatura y exilio*. Barcelona: Quaderns Crema.

Harvard, Robert (2007b). *The Spanish eye: painters and poets of Spain*. Londres: Tamesis Books.

Jato, Mónica (2020). *El éxodo español de 1939. Una topología cultural del exilio*. Boston/Leiden: Rodopi.

Larraz, Fernando (2009). *El monopolio de la palabra. El exilio intelectual en la España franquista*. Madrid: Biblioteca Nueva.

López García, José-Ramón (2020). *Memoria del olvido. Poetas del exilio republicano español de 1939*. Madrid: Visor.

Loureiro, Ángel G. (2016). *Huellas del otro. Ética de la autobiografía en la Modernidad española*. Madrid: Postmetrópolis Editorial.

Monegal, Antonio (ed.) (2000). *Literatura y pintura*. Madrid: Arco Libros.

Montiel Rayo, Francisca (ed.) (2018). *Las escrituras del yo. Diarios, autobiografías, memorias y epistolarios del exilio republicano de 1939*. Sevilla: Renacimiento.

Pozuelo Yvancos, José María (1993). *Poética de la ficción*. Madrid: Síntesis.

Santos Sánchez, Diego, y Berta Muñoz Cáliz, *Teatro y artes escénicas en el ámbito hispánico. España. Siglo XX: una historia en tres actos*. Madrid: Cátedra, 2023.

Smith, Sidonie (1987). *A Poetics of Women's Autobiography. Marginality and the Fictions of Self-Representation*. Bloomington e Indianapolis: Indiana University Press.

Valender, James y Gabriel Rojo (eds. 2006). *Poetas del exilio. Una antología*. México: El Colegio de México.

Vilches-de Frutos, Francisca; Pilar Nieva-de la Paz; José-Ramón López García y Manuel Aznar Soler (eds.), *Género y exilio teatral republicano: entre la tradición y la vanguardia*, Ámsterdam, Rodopi, 2014.

Programari

Moodle, TEAMS

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre de 2025. A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través daquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(TEm) Teoria (màster)	1	Espanyol	segon quadrimestre	tarda